

**ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
ΟΙ ΠΡΟΣΚΑΛΕΣΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΗΣ**

ΤΟΥ Χ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Κάθε παραμονή 'Αποκρής, πού ήταν ψυχοσάββατο, ο γέρω-Σπίγγος, ο Παλός, έπιγαινε εις τόν έξοχικόν ναόν, όπου έκοιμώντο οι συχωριανοί του, από γενεές των γενεών, και άναβεν ένα κερι, στους τάφους των προγόνων.

Τήν συνήθεια αυτή δέν παράτησε και όταν ήταν νέος και τώρα όπου γέρασε και όταν ήταν πλούσιος και τώρα όπου έπεσε και έμεινε φτωχός. Έκει μέσα στά χόρτα πού θρασομανούσαν, τις ξε-φρέες «άσφακες» όπου φύτρωναν και τις άγριοκορμυδες, πού βγαί-ναν με ' ένα λωφίο φύλλον πράσινο, από τη γη, σαν κεφάλια ωμά και ζουρισμένα, εκάθητο ώρα άρκετή συνομιλώντας με τους πεθα-μένους τους δικούς του, πού τους έβλεπε εις τού κεριού τού φως, σαν μέσα από κλειδαρότρυπα στενή, ενώ ή γη άνάδινε μία βαρεία ύσιμη σάπιου ξύλου και βοεγμένου...

Και όταν έπετο των γονιών και προσπαλούδαν την εύχη, έγύ-ριζεν εις τού χωριό, πού διασκέδαζε τις άποκρηές του...

Ήσαν όλοι άγαπημένοι μία φορά, ή πήττες χρυσοροδίζαν στους φούρνους, τυρόπηττες και γαλατόπηττες πού σταλάζαν τη λύγδα σαν τού μαργαριτάκι, φρέσκο τυρί, μυζήθρες, πού μοσχοβολούσαν σαν άνθη των άγρών, καπόνια έβραζαν στις κοιλαρούδες χύτρες της μεγάλης και μακαρονάδες μοσχοβολούσαν από φρέσκο τογαρι-σμένο βούτυρο. Παρέε; έγύριζαν στά σπύια, κρασάκι πιπεράτο προσεφέρτε, μεζέδες τηγανισμένοι με αυγά, και πορτοκαλία χρυσο-φλοδα, χρυσοφλογα, χρυσόχυμα και ζουμερά !... Χαλβάδες, τηγα-νίτες, καρύδια, μύγδαλα ξηρά !... Χαρά και εύ-λογία !...

Μά τώρα ήθε το κακό, πού ειπεν ο Πάτερ-Κοσμάς, ο κόσμος χώρισε σε κόμματα, ή άγάπη κόπηκε με τού φαριμακερό της έχθρας μαχαίρι, ο άδελφός δέν ήθελε να δη τον άδελφό, ο χω-ριανός εκύταζε να φάη τον χωριανό του, την μητέρα την περιφρονούσε τού παιδι, τόν πενα-σμένο δέν τόν κυττούσε ο χορτάτος... Οι άν-θρωποι έγιναν σκυλιά και ο Θεός εκαταράστηκε την πλάσι. Έπεσ' άκριβεία και θανατικό, ξερά-θηκαν οι μαστοί της γης και στέρεψαν ή βρύ-σες !... Τ' άμπελία στέγνωσαν, πριν να καρ-ποβολήσουν, τού κόκκινου τού πιπεράτου έλειψε, στις γαράδες δέν άφριζε τού γάλα, κι' οι φούρνοι δέν μοσχοβολούσαν από ζεστό, μελαχροινό χωριά-τικο ψωμί !...

Μία νέα γενεά ήθε στον κόσμο !... Άλλοι πλουτίσαν πώς ; - και άλλοι φτώχυ-ναν. Άλλοι τά είχαν όλα και άλλοι ούτε τού ψωμί. Έρχόντουσαν και πάλιν ή μεγάλες ή γιορ-τές, μά δέν μοσχοβολούσαν πίστι και άγάπη. Και τού λιβάνι άκόμα της έκκλησίας άλλαξε, και μύ-ριζεν, ώσαν τού Σατανά ρεσίνι !... Έρχόντου-σαν Άποκρηές, μά δέν ξέσκαε ή χαρά και τού γέλιο με τους μασκαράδες εις τόν δρόμο !... Τώρα κλεινόντουσαν μέσα στο Δημαρχείο και έχόρευαν και έμπο-δίζαν την είσοδο στον κόσμο σ' όλον τόν κόσμο ! Μαράθηκαν τά έθιμα. Ούτε πήττες ή νοικοκυρές, ούτε φίλοι και συγγενείς στά σπύια.

Και τώρα κενάν ή πόρτες άνοιχτές, άλλα κανείς δέν ήρχετο να εύχηθη, «Καλές Άποκρηές, καλή ψυχή», και να τραταριστή, να τρα-γουδήση τού άπαραίτητο Άποκρηάτικο τραγουδι.

*Καλώς άνταμωθήκαμε
ήμεις οι ντερντιλίδες,
να κλάψουμε τα ντέρτια μας
και τα παραπόνά μας...*

ή να χορεύουν τού προειδοποιητικό και παρηγορητικό τραγουδι των φθαρτών ανθρώπων, πού την ζωήν τους χαίρονται με την άγάπη τού Θεού τους :

*Τούτ' ή γη, πού την πατούμε
όλοι μέσα, θε να μαπούμε !.*

Τόν γέρω Σπίγγο, όλοι τόν λησμόνησαν. Κανείς πειά δέν πα-τούσε σπύι του, ούτε γιορτή, ούτε καθημερινή, ούτε μικρή, ούτε επίσημη ήμερα. Γέρος και φτωχός, Γέρος και ξεπεσμένος. Γέρος κι' έρμηος ! Τι να τόν κάμουν ; Τι τόν θέλουν. Και μία καλημέρα άκό-μα πού τού έλεγαν, τού την πετούσαν, όπως τού κόκκαλο στον σκύλο !...

Έρχόντουσαν Άποκρηές, κρύες και σβυτές, περνούσαν κι' αυτές μόνες και μοναχικές γι' αυτόν, σαν όλες τι, κοινές ήμέρες !... Ούτ' ένας δέν έρχότανε στην χαμοκέλα του, ούτ' ένας δέν έμπαινε στο φταχικό του, ούτε μία μάσκα δέν έπρόβαλλε, με τού χαζό και παγωμένο της τού γέλιο, να τού πη, σαν άλλοτε :

— Καλή σαρακοστή, καλή ψυχή, όρ γέρω - μπάρμπα ! Και τού χρόν'...

Και όμως, σαν τέτοιες μέρες, γέμιζε άλλοτε τού σπύι και αυτού, και περνούσε όλο τού χωριό από εκεί, κι' αυτές ήγαινε στά σπύια όλου τού χωριού, γιατί ήταν ή χαρά και ή γιορτή γιά όλους και όλοι γιά την χαρά και την γιορτή κι' από χαρά κι' από γιορτή, οι χωριανός, γιομάτοι !...

Πέρασαν έτσι μία - δύο - τρεις - πέντε Άποκρηές !

Κάθε παραμονή τού ψυχοσάββατο, έπιγαινε με τά κεριά εις τούς προγόνους, πού πιάναν ένα στρέμμα τόπο, εκεί κοντά στην άγρια-χλαδιά, κάτω από τις άσφακες, τις κοντολιγαριές και τά «μποτσι-κια»...

Α ! Έκείνοι έζησαν καλά και έφυγαν ήσυχoi, με τά χέρια σταυ-ρωμένα, γιατί δέν είχαν να κάμουν άλλο τι, στην γη !... άλλα αυ-τόν γιατί τόν αφήσαν, έτσι δά ; έρμο και μοναχό στον κόσμο σε μία σκληρή γενιά, όπου τους διαδέχθηκε και όπου ούτε πονεί γιά τί-ποτα, ούτε σε τίποτα πιστεύει...

Γιατί δέν τόν έπερναν κι' αυτόν μαζί, κει πού άναπαύον αι έ-κείνοι, να μην άκούη, να μη βλέπη τά σημερνά, να ξεκουραστή και να λησμονήη μαζί τους !... Και να κι' άποψε εινε άποκρηές. Αυτός με ποιόν θα τις γιορτάση, σε ποιόν θα εύχηθη και από ποιόν τού γιορτινό τόν λόγο θα άκού-ση ; Μόνος και κρύος όπως πέρουσι και προπέ-ρουσι, όπως έδώ και πεντε χρόνια !...

Και έγυρσε πάλιν, από την θύρα τού κοι-μητηρίου, και τράβηξε κατά τούς τάφους, πού ξεπλωμένοι ήταν και άκίνητοι, σε μία στρω-μένη ήσυχία...

— Αφού έσεις με' έφέρατε, έλάτε να γιορ-τάσετε μαζί μου !... Δέν έχω άλλον ο φτωχός !... έλάτε και σεις περιμένο όλη νύχτα !...

Ένας κόσμος παράξενος έμπηξε από την παλιά την πόρτα

τους χορευτές, τού πρώτου τού Δημοσίου χορού, πού εγκαινίασε τού μικρό χωριό, γιά να μην τού πούν πως καθυστέρηπεν απ' την Ά-θήνα !...

Οι δρόμοι όσω άδειανοί. Ψυχή δέν άκούεται στις στρατές. Τά σπύια γύρω κλειστά, σιωπηλά. Τ' άποκρηάτικο τού γλέντι έφυγε από τά σπύια, πλέον τού χωριού, και πήγε στην αίθουσα της Δη-μαρχίας...

Γιά αυτό την στόλιζαν με σιμάρα και βαγιόκλαδα, σαν νάταν εκκλησία !

Νέοι θεοί, νέοι ναοί, νέες γιορτές τού νέου τούτου κόσμου !... Και κάθεται και περιμένει ο γέρος στο σοφρά μπροστά, και πε-ριμένει κάποιους να γιορτάση και αυτός Άποκρηές ! Έτοιμάσε ότι μπορούσε. Μά πούνε και δέν έρχονται ;

Μά ξαφνικά ή πόρτα άνοιξε, χωρίς χωρίς ής ν' άκουστή και μπήκαν μέσα, άθόρυβα, σαν να μη πατούσαν εις τού πάταμα σαν να πατού-σαν σε βυμβάνια, κάτι παράξενoi άνθρωποι, γνιμένοι, άλλοι ρούχα τού παλιού καιρού, άλλοι ράσσα σαν παπιάδες, άλλοι καφτάνια παλιών γραμματικών, άλλοι ρούχα παράξενα και κεντητά, με σταυ-ρωτά κεντήματα και μαύρους αετούς, κι' άλλοι λευκές χλαμύδες !... Και ήσαν μορφές διάφορες, παράξενες, με μάτια σαν νύχτας ού-ρανό, με γενειάδες κατάρπες, με κόμης μακρές, και άλλοι νέοι με πρόσωπα θαμβά παλληκαριών, και άλλοι με φέσια στο κεφάλι τους, και άλλοι με κατσούλες, και άλλοι μεκαλύμματα πολεμικά, και

μαύρα άγέρωχα μουστάκια... Και κοντά τους γυναίκες και παιδιά με κοντογούνια παρδαλά και με ποδιές λουλουδιασμένες, γεμάτα σκόνη τα κοστούμια τους, σάν να τα φορέσαν χωρίς να τα τινάζουν. Γρήγες με πρόσωπο σάν τ'ο ψημμένο μήλο, και νέες σάν μαραμμένα τριαντάφυλλα, και παιδικία, που είχαν την μορφή όχη ή και σκυμμένο το κεφάλι τους, σάν άρρωστα άρνάκια... Και τί μορφές και τί φορέματα, που δέν τά ξαναειδε ό Γέρω-Σφιγγος !

— Νά εινε μισ'αράδες, άπ' τ'ο γειτονικό χορό του Δήμου, που ήρθανε νά τόν επισκεφθουν ; 'Αλλά γιατί τόσο βουβού, κι' άμίλητοι και μαραμένοι ;

Μά ξάφνου, σάν νά εινε εκεί μέσα τόν πατέρα του, με τή λευκή τή φουσανέλλα, και τ'ο φέσι τ'ο στραβό, που του φορέσανε όταν τον κηδεύαν, και νά παρακάτω μά σάν τήν μητέρα του, κρατώντας άκόμ' τ'ο μήλο, τ'ο κεντημένο με γαρύφαλα, όπου τής έδωσαν σάν έφευγε διά τόν άλλο κόσμο !... Κι' εκείνος ό παππας με τά λευκά μαλλιά, δέν εινε ό παλπούς του ; *Έτσι άχνός, σάν όνειρο του έρχεται στη μνήμη !... Κι' εκείνο τ'ο παιδάκι, με τ'ο συμπαθητικό τ'ο πρόσωπο, δέν εινε ό αδελφός του ό Θυμιούλης, όπου τον έχασαν μικρό !... Μά οι άλλοι ποιού νά εινε ! Αυτοί οι άγριοι πολεμιστάι, οι άρχοντες, οι γραμματικοί και οι παπάδες ;... *Έναν, σάν νά τόν γνωρίζει !... *Ομοίως τόσο μ' ένα θεού του που τόν έσοκόωσαν οι κλέφτες ! Κι' εκείνος δέν ειν' ό ξαδερφός του, που έφευγε χρόνια και καιρούς, στην ξενιτιά και έπειτα δέν ξαναφάνη !..

Μήπως ό Γέρω-Σφιγγος όνειρευεται ή μήπως τόν γελούν τά μάτια ;

Καλά, αλλά οι άλλοι, με τις ένδυμασίες τις περίεργες, με τά μαλλιά τά παράξενα κοιμμένα, ό κόσμος όλος τούτος των πλουσιών και φτωχών, ποιού εινε, πως έτσι έξωτικά έντύθησαν και πως έχώρεσαν όλοι αυτοί εις τ'ο μικρό τόν σπίτι ;...

*Ήσαν μαζί τόν ν' αποκοιφουνε ;

*Και τί νά τους προσφέρη ;

*Έπεσ' ακρίβεια και θανατικό. Ξεράθηκαν οι μαστοί της γής και στέρησαν οι βρύσες. Τ'άμπελα στέγνωσαν και φυλλορροΐσαν πριν νά καρποβολήσουν, τ'ο κοκκινέλι έλειψε και στις γαράδες δέν άφρίζε, πειά τ'ο γάλα, ή άμνάδες δέν γεννούνε πλέον πρόβατα και οι φούνοι δέν μοσχοβολάνε !...

Μά νά —περίεργο πολύ! — άνοίξανε έμπρός του, παληές αποκοηές, παληές γιορτές άγάτης και χαράς, γλέντια σβυσμένα από μακρινούς καιρούς, όπου ξανάνοιξαν στα μάτια της ψυχής του, κι' άγαπημένες μορφές, που έσβυσαν, σάν σβύνει ό ήλιος τά δειλινά, πίσω από σύννεφα μενεξελιά και μπλάβα...

Και γιόρτασεν και γιόρτασεν αποκοηές λησιμονημένες κι' άγνωστες, σε σπίτια και παλάτια, σε κάμπους και σε έσοχες, παράξενες, έξωτικές, πρωτοφανείς, περίεργες, με άλλοκότους μασκαράδες, με άγνωστα φαγητά και λιχουδιές, με μουσικές γνωστες και άγνωστες κοντά και κόσμο που ούτε στ' όνειρο δέν εινε...

Και εκεί άπάνω, λάλησε τ'ο πετεινάρι της αύγής, και όλα τούτα έσβυσαν, όλα χαϊήθηκαν από μπρός του, και ξαναβρέθη πάλι άκουμ-βισμένος και βαρύς, εις ιήν γοιτιά.

*Η φλόγα τώρα είχε σβύσει, στάχτη σκέπαζε τά δαυλιά, και κοντά τ' αποκοηάτιο τ'ο δειπνο του τ'ο φτωχικό —ποιός είχε όρεξη, γιά νά τ'ο γγίξη !...

Κλειστή ή πόμπα του σπιτιού, —πούθε νά φύγαν, τάχα !— και τά φτωχά τά έπιπλα, όπως τά είχε στρώσει, σάν νά μην ειναν κόμο και γλέντια πρωτοφανής άπόψε κει μέσα !...

*Ήταν αλήθεια, ήταν ψευτική ή μήν ήταν φανταστική ή 'Αποκοηάτικη νυχτιά, τού φτωχού τού γέρου ;

*Όσο ζει ό γέρω-Σφιγγος τ'ο μυστικό εκείνης της βραδειάς, κανένας δέν θά δυνήθη, ποτέ γιά νά τού τ'ο ξηγήση...

Σταμ. Σταμ.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΣΑΜΨΟΝ

Στην Κωνσταντινούπολη, πρό ήμερών, ό 'Αρχάμ μπές ένας από τά πιο έπιφανή και πιο πλούσια μέλη της τουρκικής άριστοκρατίας, έδηλητηρίασε δλόκληρο τ'ο χαρέμι του, που τ'ο άποτελούσαν τριανταέξη (36) νεαρά κι' όμορφα χανουμάκια. Πολύ καιρό τώρα ό 'Αρχάμ έφαχνε νά βρει έναν τρόπο νά διαλύσει τ'ο χαρέμι του γιά νά συμμορφωθεί με τά «κена δαιμόνια» που εισήγαγε ό Κεμάλ στην Τουρκία. Δέ μπόρεσε όμως νά βρει τίποτε, μ' όλον που οι 'Αρχές τόν στενοχωρούσαν σχετικώς. Τότε προσάλεσε σε πλουσιώτατο γεύμα τις τρεις δωδεκάδες τών συζύγων του, στα φαγητά τών οποίων είχε βάσει ένα πολύ δυνατό άνατολιτικό όπλιτήριο. Την άλλην μέρα κ' ό τριανταέξη χανουμισοες βρέθηκαν νεκρές στην αίθουσα τού γεύματος και μαζί τους και ό 'Αρχάμ. *Ο αϊοθαμιακόσ αυτός μπέης, μη άντέχοντας νά χωρίσει από τις ώραιές του, έπροτίμωσε νά πεθάνει μαζί τους, όπως ό Σαμψών. Και ή γενναία άνδρική του ψυχή άπώλεσθη μετά τού άλλου φύλου !...

ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΑΝΕΨΙΑΣ ΜΟΥ

*Ός καθώς σβύνεται μικρή φωτιούλα
 *Έτσι εσβόστηρες, ώ τρυφερούλα,
 Την ύστερη έβγαλες
 Άναπνοή.

Ροδοστεφάνωτη λαμπρά ντυμένη
 Γιά τόν Παράδεισο έτοιμασμένη
 Πās και μάς άφηρες
 Τους στεναγμούς.

Στό κρεββατάκι σου εξαλωμένη
 Πώς ήσουν έλεγα άποκοιμισμένη
 Άσπορη στο πρόσωπο
 Σάν μιá μουσιά.

Τώρα ή τρυπούλα σου εις τόν άέρα
 Πάει άνεβαίνοντας και άπ' τόν αϊθέρα
 Κι' εν' άγγελούδι
 Τήν ποσοκαλεί.

*Αχ! με έφανόντου πώς θά ξυπνήσης
 Τά παιγνιδόλογα πάλι ν' άρχίσης
 Που τόσο μ' έχαραν,
 Εις τήν καρδιά

Με δνό τού φρέγγους τήν άγκαλιάζει,
 Γλυκοφιλώντας τήν, τήν άνεβαίνει,
 *Έκει που πάντοτε
 Λάμπει χαρά.

Σν έμαρτήρες ώ μικρολουλούλα,
 *Όσάν τριαντάφυλλο, όπου όμοσοιούλα
 Πέριε και δίνει τή
 Μία μόνη ανή,

*Όταν ή σάλπιγγα θέλει βουτζει
 Μόσα στα μνήματα, ναήν νά σμίξη,
 Πάλι τού σώμα της
 Κάθε τρυφή.

*Αχ! νά έδόντουσαν νάσαι σιμά μου,
 Γλυκά νά πέγγω σε στην άγκαλιά μου,
 *Ός καθώς σ' έπαιωνα
 Και ζωντανή.

*Αντ. Μάτεσης

ΛΥΣΣΑ

Μή ρίξεις πίσω σου ουτ' ένα βλέμμα
 Είπεν ό Λωτ εις τή γυναίκα του με τρόμο
 Γιατί εχθήης !. Και με παγωμένο αίμα
 Τραβήσε ολόσω τόν ίδιο δρόμο.

Μά ή γυναίκα — πάντα σάν γενναία,
 *Ας στρένω, λέει, πίσω μου κορμάτι,
 Και τί θά πάθο ;... *Α! ή τολλάη Ρεβέκκα
 Γίνηκ' εσθής μια στήλη από άλάτι !

Και τώρα λέτε ως έδώ νά μείνω ;
 *Όχι ! θά τελειώσω ίσα ίσα...
 Ξέρετε πως ; — 'Απ' τόν καιρό εκείνο
 Γεννώνται ή γυναίκες όλες : Α υ σ σ α.

(*Από τούς «Γέλωτας») + Δ. Κόκκος

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΝΑΥΤΟΥ

*Όταν πεθαίνει ό ναύτης στο γιάλο,
 *Έκει που άρμυρίζει τ'ο καράβι,
 *Απ' τ'ο ημάι τον πέρα τ'ο καλό,
 *Ένα κειο κανείς δέν τού άνάβει,
 Σάν Χριστιανό παππας δέν τόν διαβάζει,
 Κανείς γλυκά, κανείς δέν τόν κυττάζει.

Τ'ο άψυχο κορμί του με καϊμύ
 Σ' ένα σακκούλι ράβουνε οι άλλοι,
 Κι' από τού δόλιου μόνο τ'ο λαιμό
 Σφιχτά μιά πέτρα δένουνε μεγάλη,
 Κ' ή θάλασσα σε λίγο τόν σκεπάζει...
 Κανείς γλυκά, κανείς δέν τόν κυττάζει !

(*Από τά «Θαλασσινά») *Αντ. Σπηλιωτόπουλος

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

Νανά, μικροβλι μου... νανά...
 Μαύρος άράπακας περνά
 και ροκανίζει τά μουρά
 τά ξυπνητά.

Νανά, μωράκι μου, νανά
 νά ορθώνη χροσόφτερα πουλιά
 νά σε ξυπνήσουν με γλυκά
 κελυθιά.

Νανά, τ'ο γνιάκα μου, νανά,
 νά μη ξυπνήσης τόν τατά,
 που εξαλωμένος ροχαλά
 στα μαλακά.

Νανά, πουλάκι μου, νανά
 γιά σε δουλεύουν τού τατά
 τά δυό νυχάτα κουζουλά
 παϊτοεινά.

Νανά, μικράκι μου, νανά
 πρόσωγο φειδαρος περνά
 και τά παιδιά καταγωνά
 τά ξυπνητά.

Νανά, ό γνιάκας μου, νανά,
 στρώμα σου έγω τριαντά-
 φυλλάκια και προσόκεφαλα
 με γιασεμιά.